

JARMO VILJAKAINEN

REPORADIO – Yleisradion vaaran vuodet 1965-1972

LIITE 2

REPORADION KOHUOHJELMIEN KUVAUKSIA

”NYT!”

Esitetty TV 1:ssä 26.3.1969, 71 min.

Tuotanto TV 1 Teatteritoimitus,

käsikirjoitus Eija-Elina Bergholm, ohjaus Kari Franck, tuottaja Reima Kekäläinen, esiintyjinä mm. Eero Melasniemi, Kari Franck, Tarja-Tuulikki Tarsala, Lars Svedberg, Paavo Pentikäinen, Tiia Louste, Ilkka Kylävaara, Taisto-Bertil Orasmaa ja Henri Kapulainen.

Yleisradion tv-arkiston alkuperäiset ohjelmatiedot esittelevät näytelmän seuraavasti:

Todenperäinen oikeudenkäyntiin perustuva tv-näytelmä, jossa Vietnamin sotaa vastustavia nuoria syytettiin tuhopolttoon yllyttämisestä. ”Toisella puolen ovat olemassa olevan järjestyksen edustajat; poliitikot, talousmiehet, poliisi, tuomioistuin, armeija sekä toisella puolen - niin melkein kaikki”. Eräs esimerkki uuden opposition menetelmistä länsimaisen oikeuslaitoksen ja laajemmin otettuna koko vallitsevan yhteiskuntajärjestyksen suhteen.

Ohjelman alussa nuoren, arviolta 12-13-vuotiaan pojan yksipuhelua: ”mene kadulle, heitä mätiä tomaatteja, sano kaikelle ei. Aloita vallankumous, ei toisten vuoksi, vaan toisten kanssa!”

Seuraavassa kohtauksessa teatterikoulun opiskelijat suunnittelevat suoraa toimintaa, talon valtausta. Heidän mielestään maailman nälkä, kurjuus ja väkivalta johtuivat senhetkisistä poliittisista ja yhteiskunnallisista rakenteista. Yhteiskunta oli ”epävapaa” ja heidän tavoitteenaan oli ”vapaus” suoran toiminnan avulla.

Näyttelijöiden kanssa keskusteleva vanhempi mies (Paavo Pentikäinen) toteaa, että ”vallankumous on veristä totta!” Hän painottaa, että ”vapaan yhteiskunnan” luomiseen tarvitaan suurten kansanjoukkojen tuki. Kansan syviä rivejä on informoitava ja ”saatava heidät luokkatietoisiksi!”

Tähän teatterikoulun nuorimies huudahtaa: ”Tällainen vallankumouksellinen ydinjoukko pystyy paljastamaan tämän tilanteen ja tavoite on proletariaatin valta!”

Tähän toinen nuorimies: ”Me ei enää uskota parlamentaarisiin keinoihin, vaan suora toiminta on ainoa keino!”

Sitten tulee jakso, jossa aletaan kuvata saksalaisten nuorten anarkistien toimintaa. Kuvaus perustuu oikeudenkäynnin pöytäkirjoihin. Ensimmäisessä kohtauksessa kerrotaan Brysselissä tapahtuneesta tavaratalon tuhopoltosta, jossa kuoli 300 ihmistä. Polttajat vastustivat Vietnamin sotaa ja vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä. Näytelmän saksalaistyttö (Kristiina Halkola) kehottaa ”menemään tavaratalon sovituskoppiin ja sytyttämään hyvin varovaisesti...savukkeen” Samalla hän iskee tulen tupakan sytyttimeen. Kohtaus ihannoituhopolton tekemistä.

Tämän jälkeen kuvataan kommuunia, jossa anarkistit asuvat. Sitä seuraa kohtaus, jossa nuori nainen lausuu: ”Kun lähiaikoina alkaa jossakin palaa, kun joko kasarmi lentää ilmaan, kun stadionilla puhujakoroke vajoaa, älkää hämmästykö. Olkaa vain samalla tavalla kun silloin, kun jenkit ovat ylittäneet demarkaatiolinjan ja kun Hanoiin keskustaa pommitetaan”.

Sitten on vuorossa ”ulkoparlamentaarisen opposition” esittely. Tuon saksalaisen kommuunin esikuvia olivat amerikkalainen professori Marcuse, Mao Tse Tung, Ho Tsi Minh, Che Guevara ja muut kuubalaiset vallankumoukselliset.

Pitkin ohjelmaa kuvataan Saksassa pidettyä oikeudenkäyntiä, jossa kommuunin nuoria syytettiin rikollisesta toiminnasta, mm. tuhopolttoihin yllyttämisestä. Nuoret käyttäytyvät koko ajan ylimielisesti, huonotapaisesti, ”vallitsevaa järjestelmää” arvostellen ja oikeutta halventavasti.

Kommuunin asukkaat julistavat ulkoparlamentaariset tavoitteensa. Vähän väliä he huutavat kuorossa ”Mao Mao Mao” ja heiluttavat hänen punaista kirjaansa. Tavoitteita olivat mm. arkipäivän ”vallankumouksellistaminen”, yleinen seksuaalisuus, yksityisomaisuuden poistaminen, kaiken valtiollisen järjestyksen poistaminen, varastaminen ja ryöstäminen kaupoissa ja yliopistojen toiminnan häiritseminen väkivallalla.”

Nuori nainen (Kristiina Halkola) huutaa: ”Meidän täytyy saada ihmiset poliittisesti tietoisiksi ja liikkeelle!”

Ohjelman lopussa sama alkukohtauksessa esiintynyt nuori poika pohdiskelee, miten armeija, kirkko, poliisi, poliitikot ja talousmiehet ovat ”toisella puolella” ja ”kaikki muut” toisella. Poika toteaa: ”Meistä on tullut järjestelmän verivihollisia.”

SUURLAKKO SUOMESSA

Esitetty TV 1:ssä 22.10.1969

Tuotanto: TV 1 teatteritoimitus

Tekijät: Reima Kekäläinen, Jootarkka Pennanen, Ilkka-Christian Björklund (työryhmä)

Käsikirjoitus: Reima Kekäläisen näytelmä ”Suurlakko Suomessa”.

Henkilöt: Heimo Happonen (nuori mies), Pirkko Karppi (vuokraemäntä), Maaria Koskiluoma, Marjatta Kuparinen, Yrjö Tähtelä, Esko Vilpponen, Eero Soininen (vuokranmaksuboikotti), Tapio Hämäläinen & Martti Järvinen (Venäjän vallankumous), Hannu Oravisto (valokuvaaja), Turo Unho (Palkkatyöläisen jakaja), Tuula Saarikoski (toimittaja), Aimo Sipari (apumies), Kauko Laurikainen (kauppias), Matti Pohjola ja Pentti Viljanen (meijerillä), Kari Suvalo (sotilaskarkuri).

Kyseessä on osin draamadokumentti, jossa haastatellaan Arvo Saloa, Erkki Tuomiojaa, Jorma Hentilää, Jaakko Laaksoa, Kaisa Korhosta ja SKP:n nimetöntä edustajaa.

Alkukohtauksessa nuori pitkätukkainen mies Lenin-lippalakissa pakenee skootterilla kyydissään nuori nainen. Katselevat taakseen varoen. Sitten kuvassa liekeissä oleva poliisiasema, jota palomiehet sammuttavat (siis vallankumoukseen liittyvä esivallan horjuttaminen, tek. huom.).

Tehtaalla lyödään rukkaset naulaan. Lakkovahteja tehtaan portilla. Poliisia väheksyviä kuvia. Lakkokulkue. Juliste: Ohjelmaa Suurlakon aikana Kulttuuritalolla.

Nuoret miehet hyökkäävät pesäpallomailoin ja kypärin varustettuina kommunistinuorten toimistoon, seinällä Leninin kuva. Julisteessa ”Nuori valta on Erkki Tuomiojan kuva.

Lakkolaiset ottavat haltuun raitiovaunun nro 4. Lakkolehtiä painetaan ja jaetaan. Tehtaat ajetaan alas. Porvareiden kanssa käsiryssä, auton anastus.

Viittaus Pariisin mellakoihin 1968. Vallankumousohjeiden jakamista talosta taloon.

Varusmies karkaa kasarmilta ja vartiosotilas ampuu perään. Lakkokokous Senaatintorilla, myös kuvia yleislakosta 1956. Kommunistien kulkueita.

(HUOM: Tämä selostus on tehty kuvanauhalle kopioidun alkuperäisen negatiivifilmin perusteella, nauhassa ei ollut ääntä.)

ORVOKKI -KABAREE

Esitetty TV 1:ssä 30.9.1966, 38 min.

Tuotanto TV 1 Teatteritoimitus

Ohjaus Jukka Sipilä, suunnittelijat Kaisa Korhonen, Timo Bergholm ja Kalle Holmberg, käsikirjoittajat Marja-Leena Mikkola, Matti Rossi, Juhani Lompola ja Boris Vian, musiikki Kaj Chydenius. Esiintyjät Kaisa Korhonen, Aulikki Oksanen, Seppo Lehtonen, Kalle Holmberg ja Hannu Wegelius.

Yleisradion tv-arkiston ohjelmatietojen mukaan kyseessä on Ylioppilasteatterin kirjallinen kabaree.

Ohjelmaan sisältyivät mm.

- virren nuotilla laulettu ”Grynderin virsi”, jonka sanoituksessa teemana mm. kiskurihinnat, nylkyrivuokrat ja häädöt.
- ”Laulu koulusta”, jossa Runebergit ja Topeliukset tuupattiin omaan arvoonsa, kuria, järjestystä ja kilpailuhenkeä kritisoitiin. Lisäksi sisällissodan eli tuohon aikaan kansalaissodan esittäminen niin, että ajan hengen mukaan väheksyttiin valkoisen puolen vapaussota -käsitettä.
- Aulikki Oksanen lauloi hääpuvussa hengellisen laulun sävelellä ”Olen kuullut en naimisiin pääse...olen kuullut en pitkälle potki, jollen kirkkoomme kuulu...Halleluja!...haluan olla komppanian parhain (mies)...Halleluja! vain firmaani ajattelen, liikevoittoja tavoittelen...”
- USA:n Starfighter-koneiden väheksyntää (niitä oli pudonnut)
- Vietnamin sodan vastainen laulu (Korhonen, Holmberg)

Ohjelma antoi amatöörimäisen, yli-innostuneen seuranäyttämövaikutelman.

SIRKUS PASILA

Esitetty TV 1:ssä 26.12.1970, 74 min.

Tuottaja-ohjaaja Jorma Molarius

Yleisradion tv-arkiston ohjelmatietojen mukaan kyseessä on ohjelma Tapanin illan kutsuista, joilla on mukana eri puolueiden edustajia. Tarinoinnin lomassa sketsejä ja lauluja.

- Alussa ohjelman isäntä Arvo Salo kertoilee, kuinka hänen perheessään jouluna kuunnellaan työväenlauluja ja vappuna lahtarilauluja. Tauno Palo laulaa sen jälkeen työväenhenkistä viisua SKP:n puheenjohtaja Aarne Saarisen vieressä, samalla lähikuva Reino ”Palle” Hirvisepästä. Nuori stalinisti Jaakko Laakso on myös mukana ja puhuu, kuin keskeistä työväenluokan vallalle on tuotantovälineiden hallinta.
- Arja Saijonmaa laulaa työväenhenkisen raatajalaulun
- Arvo Salo kehuu vasemmistolaisia toimittajia ja johdattelee keskustelun yhteiskuntakritiikkiin.
- Heikki Kinnunen laulaa laulun ”Vapaa maa”, jossa herjataan Kokoomusta:

Laulun loputtua Harri Holkeri kommentoi ympärilleen katsellen:

- Tää oli varmaankin viihdeohjelmaksi tarkoitettu. Kukas täällä on tämän illan isäntä?

Arvo Salo tulee lähemmäksi:

- Minä.

Holkeri: No niin kiitoksia, kiitoksia nyt sitten Arvo näistä kekkereistä (kättelee Saloa). Minä luulin tulevani viettämään hauskaa Tapanin iltaa, mutta jos täällä on tarkoitus tehdä vain yksipuolista ohjelmaa, niin minä en halua myötävaikuttaa siihen. Kiitoksia (kumartaa).

Salo: Se oli kylläkin Kokoomuksen ylistystä tämä viimeinen laulu. Siinä sanottiin, että ainoa kykypuolue maassa. Mutta tämäntapaisista lauluista sanoisin kyllä, että nää on juuri niitä, joilla hankittiin porvareita vaalivoitto (tarkoittaa vuoden 1966 eduskuntavaaleja, tekijän huom.) Olihan jopa sellainen väite, että Marja-Leena Mikkola oli syypää siihen, että Helsingissä ei saa vuokra-asuntoja, koska hän oli tehnyt laulun ja näytelmän gryndereistä.

Holkeri: Se pitää kyllä paikkansa, sillä näin yksipuolista esiintymistä minä en todella olisi odottanut viihdeohjelmalta. Minä en oikein halua myötävaikuttaa siihen. Olen kauhean kiitollinen siitä, että sain olla tähän asti mukana. Minusta tämä on tylsää, että ihmiset ovat katsoneet tätä ohjelmaa Tapanin iltana ja ovat ajatelleet, että tulee jotain miellyttävää jouluohjelmaa. Mutta nyt tuodaan heidän olohuoneisiinsa noin paljon yhteiskunnallisia kiistoja

Salo: (sopertaa, vaikuttaa hieman päihtyneeltä) Saattaa hyvinkin olla...

Holkeri: Tämä oli väärin (hälinää), tämä oli väärin. Tämä on juuri osoitus siitä Yleisradion ohjelmapolitiikasta, joka ei mene...Tämä on minulta poliittinen kommentti; minä haluan todella kommentoida näin. Minä en halua myötävaikuttaa...

Salo: (isännän roolissa) Kyllä Harri on kyllä oikeassa...kyllä ihmisten Tapani menee pilalle, kun heidän olohuoneissaan näytetään kokoomuslaisia poliitikkoja.

Holkeri: Kiitoksia paljon. Tämä oli minun kommenttini tälle ohjelmalle.

Holkeri kumartaa ja kävelee ulos studion ovesta. Syntyy häkeltynyttä hälinää. Monet muut vieraat olivat kovin hämmästyneitä Holkerin reaktiosta,

VAKUUTUSASIA ON SYDÄMEN ASIA

Esitetty TV 1:ssä 18.12.1966, 30 min.

Tuotanto TV 1 Erikoistoimitus

Toimittaja: Reino Paasilinna

Yleisradio tv-arkiston ohjelmatiedoissa kysytään vain: Saako suomalaisen vakuutusyhtiön asiakas maailman parhaan palvelun?

- Alkujuonnossa Paasilinna arvostelee vakuutusyhtiöiden ”rengastumista”, siis tuon ajan kartellisoitumista. Hän pohtii myös pankkien ja vakuutusyhtiöiden suurta valtaa ja varallisuutta.

- Kohtaus, jossa vanhahko mies sairaalan vuoteessa henkitoreissaan. Lääkäri toteaa hänelle: ”Tehän näytätte hyvinvoivalta. Nyt voidaankin laskea sitä invaliditeettiprosenttia.”

- Mies haastattelussa: ”Suomi-yhtiöön ei olisi uskaltanut mennä ollenkaan; nehän olisivat tappaneet minut ovelle! Sinne voi mennä vain konepistoolin kanssa. Se on sellainen mehiläispesä, ne survovat minut jalkoihin!”

- Ohjelmajohtaja Jussi Koskiluoman sensuroima kohtaus, jossa oli vakuutusyhtiöiden luottamuselimissä olevien kansanedustajien kuvia ja musiikkina kappale ”Sulje silmäsi vain, suukon saat rakkaimpain”. Kasvokuvat oli poistettu ja tilalla kuva Olavinlinnasta.

- Paasilinna kritisoi vakuutusjuristien valtaa. Yhtiöissä yli 100 juristia.

Sketsi, jossa Kalle Holmberg esittää sikaria tupruttelevaa, ylimielistä vakuutusyhtiön edustajaa. Sisään astuu hattu kourassa yksikätkäinen mies.

Mies: Päivää.

Edustaja: Mitäs olisi asiaa (ärjäisee epäystävällisesti, katselee välinpitämättömänä papereitaan)

M: Käsi meni. Voisinko minä saada korvausta?

E: Missäs se käsi nyt on?

M: En minä tiedä.

E: Ja miksi ette tiedä!?

M: Olin tiedottomana.

E: Te yritätte petkuttaa meitä. Mistä me tiedämme, että teillä on ollut käsi? Te selitätte, että olette menettänyt käden, mutta teillä ei ole sitä mukana.

M: Ei ole.

E: Te olette hukannut sen! Katsotaanpas sanotaanko sopimuksessa mitään kädestänne. Ei mitään! Tiedättekö, että te näillä teoillanne yritätte petkuttaa muita vakuutuksen ottajia. Mutta me valvomme heidän etujaan, etteivät teidänlaisenne pääsisi ryöstämään heidän turvaansa.

M: Jalkakin on kipsissä.

E: Ahaa. Teidän jalkaanne on siis vahvistettu! Ilkeätte tulla anomaan siitäkin korvausta! Kuinkas te oikein tämän kaiken selitätte?

M: Nimeni on Ehrnrooth.

Vakuutusyhtiön edustaja menee ällikälle, hymyilee maireasti ja nousee nöyrästi seisomaan. Hän avaa sikarilaatikon ja kysyy lipevästi:

- Saisiko olla sikari?

- Kohtaus, jossa silinteripäinen herra lypsää uupuneesta lampaasta viimeisenkin pisaran. Laitumella säntäilevät lampaat kuvituksena muutenkin.

- Osuus, jossa kritisoidaan voimakkaasti sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosastoa.

- Juonto: ”Yhtiöiden rahastoilla voitaisiin järjestää kaikille suomalaisille kolmen viikon matka Kanarian saarille. Ei ihme, että vakuutusmiehet matkustelevat ....

Rahojen käyttöä korvauksiin ei tunnuta ehdittävän valvoa. Koko tarkastustoiminta ja keskustelu vakuutusyhtiöistä perustuu vakuutusyhtiöiden antamaan aineistoon.

(seuraavan juonnon kuvituksena shaketissa ja silinterissä oleva herra, joka kouluttaa koiraa)

... Se, että ministeriön vakuutusosaston päällikkö on yhtä poikkeusta lukuun ottamatta, aina muutaman vuoden tarkastustointa hoidettuaan siirtynyt vakuutusyhtiöiden palvelukseen, saattaa koko työn raskaasti epäilyksen alaiseksi. Sitä paitsi vakuutusyhtiöiden matemaatikot tarkastavat itse eläkesäätiöille laskemiaan laskuja.

Sosiaaliministeriön vakuutusosasto on asenteeltaan rinnastettavissa vakuutusyhtiöiden tiedotuskeskukseen. Jo alkeellinenkin oikeuskäsitys vaatii, että tarkastustoimintaa johtavaa virkamiestä estettäisiin siirtymästä tarkastettavien puolelle. Sosiaaliministeriössä koulutetaan vakuutusyhtiöiden johtajia. Hyvä mies saa hyvän paikan (kuvassa koira antaa tassua silinteriherralle)

- Mies kertoo tuttavastaan, miehestä, jolta vakuutusyhtiö oli evännyt korvauksen. Miehellä oli selkärangan vamma. Masentunut mies meni kotiinsa ja ampui itsensä.

Loppujuonnossa Paasilinna vaatii tiukempaa kontrollia vapaaehtoisille vakuutuksille.

Aivan ohjelman lopussa kolme enkeliä laulaa kädet ristissä Kom-teatterin tyyliin marssin tahtiin:

”Meillä aate yksi on, pyrkimys niin verraton, yksi kaunis määränpää, keskelle kuolon tuoda elämää.

Suomi, Louhi, Pohjola, Kaleva ja Salama, Kansa, Pohja, Patria, on hädässämme turvana!”

Ohjelman yleisilme on eräänlainen ”Karpolla on asiaa”. Pienet ihmiset valittavat kohteluaan ja toimittaja on heidän puolellaan, osin poleemisesti, yksipuolisesti ja ammattitaidottomasti harhaanjohtavia ylilyönnejä harrastaen. Ohjelmassa esitetään paljon kovia väitteitä ja yleistyksiä, joihin olisi hyvän toimittajatavan ja Yleisradion ohjelmatoiminnan säännösten mukaan ehdottomasti pitänyt ottaa vastapuolen näkemys.

Osa ohjelmasta oli jopa herjaavaa. Tällainen oli mm. kohta, jossa mies sanoi Suomi-yhtiön henkilökunnan ampuvan hänet, jos hän menee siellä käymään.

KOTIMAANI OMPI SUOMI

Esitetty TV 1:ssä 24.8.1969, 46 min.

Tuotanto: Erikoistoimitus

Suunnittelu, käsikirjoitus ja ohjaus Reino Paasilinna, Eero Tuomikoski, selostaja Seppo-Heikki Salonen.

Yleisradion tv-arkiston ohjelmatiedot: Ohjelma aseistakieltäytymisestä ja maanpuolustuksesta.

- Ohjelma alussa haastatteluja, joissa ihmisiltä kysytään olisivatko he valmiita puolustamaan Suomea ase kädessä. Eri ikäiset naiset ja miehet, myös varusmiehet, vastaavat myöntävästi. Lopuksi aseistakieltäytyjä esittää oman torjuvan kantansa.
- Puolustusvoimain komentaja K.O. Leinonen korostaa suomalaisten maanpuolustustahtoa.
- Naiskuoro laulaa pihanurmikolla "Kotimaani omi Suomi" (taustalla pellesotilas hakkaa telineessä roikkuvaa nummea miekalla)
- 30-vuotisen sodan kuvausta tyyliin ikään kuin Suomi ja suomalaiset olisivat olleet hyökkääjiä. Selostaja: "Suomalaiset lähtivät järjestelemään Euroopan asioita", mikä oli tarkoituksellista historian vääristelyä. Menijä oli Ruotsi, jonka armeijaan värvättiin sotilaita Suomesta. Maamme oli tuolloin osa Ruotsia. Kohtauksella luotiin suomalaisista "sotahullun" kansan kuva. Ja kun vielä jatkettiin: "mistä oli seurauksena ns. pikkuviha ja suuria aluemenetyksiä", oli historian tulkintaa taas venytetty ohjelman teeman vaatimalla tavalla.
- Kuvituksessa taas pellesotilaat haarniskoissaan tökkivät miekoilla räsynukkeja.

Selostaja: "Sitten käytiin Suomen sota ja hautoja riittää Koljonvirralta Tornioon". Tässä yksioikoisessa toteamuksessa ohitettiin se, että Venäjä hyökkäsi Suomeen ja valtasi sen alistaen maamme suurruhtinaskunnakseen.

Yya-ajan aristelu Neuvostoliittoa kohtaan kuului seuraavassa juonnossa, jossa todettiin lakonisesti talvi- ja jatkosota: "1939 suomalaiset asettuivat puolustamaan maataan ja jatkoivat sitä vuoteen 1944". Ajan harhaanjohtavan hengen mukaisesti hyökkääjää Neuvostoliittoa ei mainittu lainkaan. Asetuttiin siis vain puolustamaan, mutta sodan motiiveista ei puhuttu; siis Stalinin suunnitelmasta miehittää Suomi ja tehdä maastamme osa sosialistista blokkia. Valtaan olisi nostettu ns. Terijoen kansanhallitus pääministeri Otto Wille Kuusisen johdolla.

- Osuus, jossa näytetään ydinpommien räjähdyskuvia ja kuvia Vietnamin sodasta, Lehtiotsikoita aseistakieltäytyjä Schulleristä ja Ilkka Taipaleesta.
- Varusmiesten haastatteluja, joissa pojat kutsuvat aseista kieltäytyjiä "tumpeiksi miehiksi" tai "aika koviksi lintsareiksi"
- Rintamamiesten ja eri ikäisten ihmisten mielipiteitä maanpuolustuksesta ja aseistakieltäytymisestä. Kaikki ovat asiallisia ja asevelvollisuusarmeijaa puoltavia. Vastapuolen nuori nainen kutsuu aseistakieltäytyjiä "isänmaan ystäviksi", koska he huolehtivat maailman nälästä, puutteesta, väkivallasta, ilman saastumisesta, siis maailman tulevaisuudesta.
- Isä (Jukka Sipilä) ison käsi- ja konetuliaseröykkiön äärellä noin 2-vuotiaan pojan kanssa. Hän esittelee erilaisia aseita, joita "me" käytämme "noita vastaan tuolla", ne on vihollisia, sinne päin ammutaan. "Näillä isät ja esi-isät on leikkineet paljon. Aina pitää muistaa kunnioittaa isää ja äitiä."
- Kohtaus, jossa sekoitetaan Vietnamin sodassa kuvattu siviilin / vietkongin sissin teloitusta ampumalla tien varressa ja suomalaisten varusmiesten ja haastattelu. Pojilta kysytään, olisivatko valmiita ampumaan ihmisen. Vastaus tietysti, että sodassa ammutaan tai tullaan ammutuksi. Vastausten lomaan leikattu teloitettavan miehen potkimista ja nöyryyttämistä ja teloittaminen. Näin suomalaisista asevelvollisista melkein tehtiin hyvän toimittajattavan vastaisesti editoimalla julmia kiduttajia ja telottajia.
- Nuori Ilkka Taipale selittää; "Sotilaallinen tyhjiö-käsite on täysin vanhakantainen...ei ole olemassa...Armeija edustaa pelkästään yhtä poliittista voimaa, mutta se on vuosi vuodelta pienentynyt muiden poliittisten voimien rinnalla.
- Kohtaus, jossa suomalaisia 6-12-vuotiaita lapsia puupyssyjen kanssa sulkeisissa, väliin leikattu Yhdysvaltain armeijan joukkoja sulkeisissa.
- Katkelma sotilaasta lukemassa sotilasvalaa, jossa luvataan puolustaa maata aseellisesti.
- Lopussa suomalaisia varusmiehiä, jotka sanovat tarvittaessa puolustavansa Suomea ase kädessä. (ohjelman paras osuus, tekijän huomautus)

VALLANKUMOUS TAI KUOLEMA

Esitetty TV 1:ssä 1.3.1968, 39 min.

Tuotanto TV 1 teatteritoimitus

Ohjaus Kari Franck, musiikki Kaj Chydenius, käsikirjoitus Hannu Vuorio. Esiintyjät Kaisa Korhonen, Eero Melasniemi, Iiris-Lilja Lassila, Ulf Törnroth.

Yleisradion tv-arkiston ohjelmatiedot: Kokoelmaohjelma: "Kuka oli Ernesto Che Guevara". Eteläamerikkalaisia runoja, lauluja dokumenttifilmejä ja asiantuntijalausuntoja.

Ohjelman lavasteena on suuri Guevaran kuva ja punalippu. Taustalla myös teksti: "Vallankumous tai kuolema" ja "ei väkivaltaa".

Esiintyjät laulavat ohjelman alussa jalat harallaan, vakavina vallankumouslaulua ja ohjelman mittaan useita Pablo Nerudan runoihin sävellettyjä lauluja. Eri runoilijoiden aiheeseen sopivia värssyjä lausutaan myös. Näyttelijät lukevat laulujen välissä vakavina Guevaran elämäkertatietoja.

Lopuksi Kaisa Korhonen laulaa: "En antaisi kynää sinulle pistoolin sijaan, vaikka juuri sinä olet runoilija....Che, sinä tiedät kaikki (kertosäe)..."

Ohjelma on ajan hengen mukainen haikea ylistys väkivaltaiselle vallankumoukselliselle Guevaralle. Tuohon aikaan kaikki kommunistiseen yksipuoluejärjestelmään tähtäävät vallankumoukselliset hirmuhallitsijat Leninistä Staliniin ja Ho Tshi Minhiin olivat palvottuja.

Taustalla oli Neuvostoliiton proletariaatin diktatuurin ihannointi ja siihen liittynyt ääriivasemmistolaisuus, joka huipentui juuri maolaisiin ja taistolaisiin.

Ohjelman lavasteen tekstit kuvastivat hyvin 1960-luvun lopun ja 1970-luvun alun vallankumouksellisen ajattelun tarkoitus pyhittää keinot -ajattelua. Samalla tekstin "ei väkivaltaa" yhdistäminen Guevaraan oli tyypillinen kommunistien sanojen manipulointitemppu. Mieshän ei todellakaan taistellut kynällä vaan kiväärillä, kuten Kaisa Korhonen lauloi.

LUULE KANSSAMME. KABAREE.

Esitys TV 1:ssä 18.4.1968, 34 min.

Tuotanto: TV 1 teatteritoimitus

Ohjaus Timo Bergholm ja Reima Kekäläinen, musiikki Kaj Chydenius, käsikirjoitus Antti Eskola, Pertti Hemanus, Kari Liila ja Ilkka Taipale.

Esiintyjinä Kristiina Halkola, Liisa-Maija Laaksonen, Vesa-Matti Loiri, Matti Oravisto, Ulf Törnroth.

Yleisradion tv-arkiston ohjelmatiedot: Käsitellään viihteellisessä muodossa ennakkoluuloja ja niitä asenteita, jota synnyttävät ja vahvistavat ennakkoluuloja.

- Sketsejä, joissa kritisoidaan ja kyseenalaistetaan koululaitos, historian opetus, demokratia.

- Kohtaus, jossa näytetään siihen aikaan suosittua MTV:n perhesarjan Me Tammelat kuvia ja haukutaan tavallinen keskiluokkainen perhe-elämä. Liisa-maissa Laaksonen laulaa: "hän on liberaali luonnoltaan, suuri päivälehti kainalossaan".

- Kohtaus, jossa pappi karttapallon äärellä puhuu hartaasti maailman nälästä ja muista ongelmista. Kohtauksen tarkoituksena on väheksyä ja arvostella kirkkoa ja kristinuskkoa. Myös kirjon lähetystyötä ivataan ohjelmassa.

- Kristiina Halkola ja Liisa-Maija Laaksonen laulavat minihameissa ja saappaissa rock-sovituksen virrestä. Tanssivat samalla heittäen jalkojaan can can-tyyliin. Sanojen kertosäe on "En usko Herraan Jeesukseen".

- Tietokilpailu, jossa em. esiintyjät arvuuttelevat parrakasta vallankumouksellista. Kaikki kommunistit Marxista, Leniniin, Staliniin, Castron ja Guevaraan käydään läpi. Oikea vastaus on lopulta Jeesus, jonka kuvan tullessa ruutuun alkaa soida tv-sarja Bonanzan tunnusmusiikki.

- Puoluelaulu, jonka sanoissa suuret puolueet saavat kukin osansa tyyliin

"Jokainenhan tietää, että sosiaalidemokraatit Suomen kansan pettää...demarit ne tyhmältä kansalta kannatuksen puijaa.."

"Jokainenhan tietää, että Kepulla on valta sitoa ja päästää, hintana on myyty isänmaa. Yhden miehen Kepu väittää kansan pelastavan, kansan tahto hukutetaan Saimaan kanavaan..."

"Jokainenhan tietää, että Kokoomus on puolue riistoporvareiden ja sotahullujen, rikkaat rikastuu ja köyhät nälkään näännyty..."

"Jokainenhan tietää, että kommunistit, radikaalit, huijarit ja hullut, Suomen vapautta nakertaa, Kremlin ohjeet joka päivä kommunistit kysyy, kuinka kauan laillisuus ja kuri maassa pysyy. Sirppi sekä vasara kohta meille hohtaa, kun ne viekkaat kommarit kansaa harhaan johtaa..."

- Kohtaus herrojen suurista palkoista

- Lopuksi pop-sovitus virrestä "Oi Herra henkes valo suo".

Koko ohjelman pohjavire ja aiheiden käsittely on ns. vallitsevan järjestelmän vastainen, perinteisiä arvoja ja ajattelua vastustava. Virsien esittäminen riensavassa muodossa, opetuksen, kirkon ja tavallisen perhe-elämän ivaaminen ovat keinoja asettaa lähes kaikki kyseenalaiseksi.

OMA. KABAREE!

Esitetty TV 1:ssä 24.9.1969, 34 min.

Tuotanto TV 1 Teatteritoimitus

Ohjaus Timo Bergholm ja Anu Saari, musiikki Kaj Chydenius ja Eero Ojanen, tekstit Antti Eskola, Antero Jyränki, Jaakko Laakso, Aulikki Oksanen, Petri Repo ja Arvo Salo.

Esiintyjät: Kristiina Halkola, Vesa-Matti Loiri, Matti Oravisto, Paavo Pentikäinen, Iiris-Lilja Lassila, Vesa Mäkelä ja Erkki Pajala.

Yleisradion tv-arkiston ohjelmatiedot: Poliittinen kabaree omistamisen ihanuudesta ja taloudellisesta demokratiasta.

Ohjelman tarkoituksiksi ilmoitettiin: kertoa omistamisesta ja tasa-arvosta.

- Vesa-Matti Loiri laulaa teemasta miksi joku toinen omistaa työn ja meidän työmme. Omistajalla valta määrätä työstä ja sen tekijöistä.

- Juonnossa todetaan, että kansa valitsee eduskunnan, mutta ei niitä, jotka käyttävät taloudellista valtaa. Vähensytään parlamentarismia ja demokratiaa puhumalla eduskunnan "poliittisesta pelistä". Lisäksi muistutetaan marxismi-leninisin hengessä, että tuotantovälineiden omistus ja omaisuuden jako on keskeistä.

- Kristiina Halkola laulaa laulun 20 perheestä

- Luetaan Raamatusta Jeesuksen tarinaa rikkaasta miehestä, joka meni ja myi kaiken omaisuutensa...Päivitellään kirkon omaisuutta.

- Selostetaan yhtiöiden omistuksen keskittymistä. Päivitellään perustuslain suomaa omaisuuden turvaa.

- Todetaan, että laki on kaikille sama, vain tuomiota vaihtelevat.

- Ivataan perinteistä avioliittoa ja perhe-elämää, Kristiina Halkola laulaa "Sinun lapsesi eivät ole sinun"

Loppuhuipennuksessa juontaja vaatii, että on saatava aikaan yksilön ja yhteiskunnan muutos. Oikeus päättää taloudellisista asioista kuuluu kansalle!

Juontaja kysyy, valitsisimmeko nyt nykyisen yhteiskuntamuodon, jos saisimme vapaasti päättää?

Kannattaisiko kansan enemmistö sitä, että tehtaat ja muut yhtiöt kuuluisivat 20 perheelle vai olisivat kansan yhteisomistuksessa?

Ohjelman lopuksi Kristiina Halkola esittää kappaleen "Dialektiikan ylistys".

Ohjelma on selkeän marxilais-leniniläinen, yhteiskuntajärjestyksen muuttamiseen kehottava. Sen kaikki tekijät ovat kommunisteja tai hyvin vasemmalla olevia ns. yleisdemokraatteja. Käsikirjoitusryhmässä oli myös taistolainen Jaakko Laakso, joka Jukka Seppisen tutkimusten mukaan oli varsin tuttu KGB:lle

Näin Yleisradio oli suoraan alistettu akselin NKP-KGB-SKP-taistolaiset-ketjun käsikassaraksi. Tästä on toisaalla mainintoja lähdeviitteineen.

KALAA PÄIVÄLLISEKSI

Teatterituokio

Esitetty TV 1:ssä 29.8.1970,

Tuotanto Oy Mainos-TV-Reklam Ab

Käsikirjoitus Eino Kauppala, dramatisointi Juha Vakkuri, ohjaus Risto Aaltonen.

Esiintyjät: Leo Riuttu, Kullervo Kalske, Sylva Rossi, Katariina Rinne, Timo Virkki.

Ohjelmatiedot: Dokumenttiaineeksiin perustuva dramatisointi Japanin Minimatassa sattuneesta myrkytyskatastrofista. sellainen saattaisi tapahtua missä tahansa teollisuusympäristössä, vaikkapa Kymijoella.

(Ohjelman kuvanauha kadonnut / poistettu MTV:ssä.)